

ПОНЯТТЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦЯ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ 014.11 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА)

Лазарев Андрій

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедри теорії та методики початкової освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені Степана Дем'янчука»*

Завацька Лідія

*доцент, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії і методики
фізичного виховання та адаптивної фізичної культури,
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Гнітецька Тетяна

*доцент, кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри теорії фізичного виховання та рекреації
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Згідно «Проекту стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)», основу обов'язкових компетентностей випусника-майбутнього вчителя, зокрема фізичної культури, складають інтегральна, загальні (ЗК), фахові (спільні для всіх предметних спеціальностей, ФК) та предметні (предметних спеціальностей, ПК) компетентності. Предметні компетентності вчителя фізичної культури складають вісім пунктів вимог до здатностей, якими мають володіти випусники бакалаврату. Нормативний зміст підготовки вчителів фізичної культури сформульовано у 13 пунктах програмних результатів навчання, спільних для всіх предметних спеціальностей 014 (РН) та 11 пунктів програмних результатів навчання (ПРН) бакалавра за спеціальністю 014.11 [2].

Водночас передбачається, що освітні програми підготовки вчителів у закладах вищої освіти мають ґрунтуватись на комплексі взаємозв'язаних компетентностей, необхідних для трудової діяльності за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель

закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». А саме: на п'яти загальних компетентностях (громадянській, соціальній, культурній, лідерській, підприємницькій) та п'ятнадцяти професійних [3, с. 8]. Професійні компетентності ґрунтуються на 5 сферах трудової діяльності (трудовах функціях) учителя, а саме:

1. Навчання учнів предметів (інтегрованих курсів). Ця трудова функція вимагає від вчителя мати мовно-комунікативну, предметно-методичну, інформаційно-цифрову професійну компетентність.

2. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу. Ця трудова функція вимагає від вчителя мати психологічну, емоційно-етичну компетентності та компетентність педагогічного партнерства.

3. Участь в організації здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища. Ця трудова функція вимагає від вчителя мати інклюзивну, здоров'язбережувальну, проєктувальну професійні компетентності.

4. Управління освітнім процесом. Ця трудова функція вимагає від вчителя мати прогностичну, організаційну, оцінювально-аналітичну професійні компетентності.

5. Безперервний професійний розвиток. Ця трудова функція вимагає від вчителя мати інноваційну, здатність до навчання впродовж життя, рефлексивну компетентності тощо.

В обох вище вказаних нормативних документах професійні компетентності висвітлюються через здатності фахівця, його знання і уміння виконувати завдання, функції професії.

Тобто, предметна компетентність фахівця спеціалізації 014.11 Середня освіта (фізична культура) – це нормативне комплексно-інтегративне утворення, яке в сукупності з інтегральними, загальними, фаховими компетентностями визначає здатність майбутніх вчителів фізичної культури виконувати функції визначеної професії з високою результативністю.

Також підтримуємо думку А. Проценко [4] та інших науковців про умовність поділу професійної компетентності вчителя на загальні, фахові й предметні компетентності, адже вона є інтегративним цілісним утворенням, й кожен з «різновидів» компетентностей може бути необхідним для реалізації професійних завдань та трудових функцій вчителя.

Водночас підтримуємо думку Ж. Горіної та інших науковців про необхідність розмежовувати терміни «компетенція» і «компетентність». Так, поняття «компетенція» втілює зміст виду діяльності, а «компетентність» – якості особистості, необхідні для реалізації цього змісту. Також поняття «компетенція» пропонується розглядати як здатність, яка

виформовується в освітньому процесі, тобто як результат освітнього процесу. [1]. Компетентність формується в результаті набуття компетенції тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горіна Ж.Д. Компетентність чи компетенція в міжкультурній комунікації: постановка проблеми. *Наука і освіта*. 2010. № 8. С. 115–119. URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/8_2010/29.pdf
2. МОН пропонує до громадського обговорення проєкт стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 «Середня освіта» на першому (бакалаврському) URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gro-madskogo-obgovorennnya-proyekt-standartu-vishoyi-osviti-zi-specialnosti-014-...> (дата звернення: 21.07.2023).
3. Новий професійний стандарт для вчителя початкових класів, вчителя закладу загальної середньої освіти та вчителя з початкової освіти. Мінекономіки затвердило наказом від 23.12.2020 № 2736. URL: <https://edirshkoly.mcfrr.ua/877881> (дата звернення: 21.07.2023).
4. Проценко А.А. Формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі педагогічної практики 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти 011 – освітні, педагогічні науки, Мелітополь, 2018. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/21845/1/D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%8F%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>